

FACULTAT DE CIÈNCIES DE LA INFORMACIO. U.A.B.
 Curs Acadèmic: 1980-1981.
 Assignatura: Relacions Internacionals
 Area: Ciència Política.
 Curs: 5è
 Professor: Jesús M. Rodés.

A) TEMARI

I: INTRODUCCIO A LA TEORIA DE LA POLITICA INTERNACIONAL

- 1.- L'estudi de la Política Internacional: Conceptes bàsics. La Política Internacional con a objecte específic de la Ciència Política. El marc de referència interdisciplinar.
- 2.- Política Exterior i Política Interior.
- 3.- El medi internacional. L'anàlisi factorial: les aproximacions geogràfica, demogràfica, tecnològica, ideològica i econòmica.
- 4.- Els actors de la Política Internacional. Els Estats: l'estudi de la política estrangera. Les organitzacions interestatals. Les forces transnacionals: Els organismes internacionals no governamentals. La opinió pública internacional. Les empreses transnacionals. El paper de l'individu en la política internacional.
- 5.- L'acció internacional. Dret i la violència: Diplomàcia i Dret Internacional. L'estretegia militar. El conflicte internacional: introducció a l'estudi de casos.

II: LA POLITICA INTERNACIONAL CONTEMPORANIA

- 1.- Sobre la noció de temps en Història i en Ciència Política. Sistema i models en Política internacional: Del sistema d'equilibri de poders al sistema bipolar feble.

III: CONFLICTES INTERIMPERIALISTES I RECURS A LA GUERRA GENERALITZADA

- 1.- Sobre el concepte d'imperialisme. Causes i característiques de la I guerra mundial.
- 2.- Guerra i Revolució. La política exterior de les potències durant la guerra. L'impacte de la Revolució Soviètica en la política internacional. La doctrina leniniana sobre la pau. El Tractat de Brest-Litovsk (1918). La qüestió de les fronteres de la Rússia Soviètica. La revolució a l'europa central: Alemanya, Hongria. La reacció dels governs occidentals. Aïllament i intervenció: la política del "cordó sanitari" i el seu fracàs.
- 3.- Les conseqüències de la guerra. Els Tractats de Pau i els reajustaments territorials. El nou mapa polític europeu: el principi de les nacionalitats i els nous estats. Les conseqüències econòmiques: Alemanya la qüestió de les reparacions.

IV: EL SISTEMA DE VERSALLES, INTENT DE CONSTRUCCIÓ D'UN SISTEMA INTERNACIONAL

- 1.- La Societat de Nacions. Antecedents: les Conferències de la Haia (1899,1907). El "wilsonisme".
- 2.- El Pacte de la Societat de Nacions. Organització i funcionament. Colonialisme i societat internacional: el règim de mandats.
- 3.- La recerca d'una estratègia global: La seguretat col·lectiva i el desarmament. La seguretat col·lectiva en el marc de la Societat de Nacions: El Protocol de Ginebra (1924). Els acords intergovernamentals: El pacte Brinad-Kellog (1928). Limitació d'armaments i desarmament. Les propostes de la Societat de Nacions. La Conferència de Desarmament i el seu fracàs.

V: CRISI ECONOMICA I DESEQUILIBRI INTERNACIONAL

- 1.- La qüestió de les reparacions i els projectes de reconstrucció econòmica d'Europa. El problema del Ruhr. Els plans Dawes (1924) i Young (1929).
- 2.- Els Acords de Locerno (1925).
- 3.- El reconeixement internacional de la Unió Soviètica. Del Tractat de Rapallo a l'ingrés en la Societat de Nacions.
- 4.- Les internacionals obreres i la política internacional. La qüestió colonial. L'enfrontament ideològic: del "socialfeixisme" a la formació dels Fronts Populars.
- 5.- Els Estats Units entre aïllacionisme i intervenció. Crisi econòmica i crisi política. 1929. La debilitat de les democràcies liberals. El "new deal".

VI: L'ASCENS DELS FEIXISMES

- 1.- Reivindicació teòrica de la violència com a estri fonamental de la política exterior. El model italià. La recerca de l'espai colonial. El nazisme. Nacionalisme i "lebensraum". La construcció del III Reich. La política d' "anschluss" i la reacció de les potències. El rearmament alemany. Els feixismes a l'Europa central i oriental. La guerra civil espanyola i les seves repercussions internacionals. La No-intervenció i les seves violacions. Incapacitat diplomàtica de la Societat de Nacions.
- 2.- Democràcies occidentals i nazi-feixisme: l'estratègia de l'"apaivament". L'eix Roma-Berlin. La "gran Alemanya" i la política austriaca: l'ocupació. La qüestió dels Sudetes. La lectura nazi del principi d'autodeterminació dels pobles. Els pactes internacionals entorn de la seguretat txecoslovaca. Les garanties internacionals. La conferència de Munich i l'ocupació i al desmembrament de Txecoslovàquia. Dantzig i l'ocupació de Polònia.

VII: LA II GUERRA MUNDIAL

El "nou ordre europeu". Ocupació i Resistència. La Unió Soviètica i les democràcies occidentals davant la guerra. El pacte germano-soviètic i les seves conseqüències. La generalització del conflicte: l'atac nipó a Pearl Harbour i l'entrada en guerra dels Estats Units. L'economia de guerra nordamericana. L'agressió nazi a la Unió Soviètica. La consolidació de les aliances. Els principis ideològics: La "Carta de l'Atlàntic". El "segon front". Les previsions sobre la reestructuració del món en acabar la guerra. Les Conferències Interaliades: Teheran, El Caire, Ialta. La qüestió italiana a la caiguda del feixisme. Arees d'influència dels aliats i projectes de divisió d'Alemanya. L'impacte de l'arma atòmica i l'acabament del conflicte. La rendició del Japó.

VIII: LA POSTGUERRA

- 1.- Ocupació cuatripartita d'Alemanya. El cas de Berlin. La modificació de les fronteres europees i el problema dels desplaçats. La "debacle" econòmica a Centroeuropa. Els desacords polítics entre els ocupants. Nuremberg. Els nous règims de l'Europa oriental. El model de les "democràcies populars". El cas iugoslau. La reconstrucció de l'Europa occidental. Els governs de concentració: Itàlia, França, Belgica. La victòria electoral del laborisme britànic.
- 2.- Els moviments d'alliberament nacional a Àsia. La decadència de l'Imperi Britànic: Índia, Pakistà, Birmània. La fi del colonialisme neerlandés: Indonèsia (1949). La revolució xinesa i el naixement de la República Popular (1948). El conflicte del Tibet (1950).

IX: EL SISTEMA DE NACIONS UNIDES, UN NOU ORDRE INTERNACIONAL

La guerra contra el feixisme i les bases teòriques del sistema: de la Declaració Interaliada del 1941 als acords de Dumbarton Oaks (1944). La Conferència de San Francisco. La Carta de les Nacions Unides. L'esperit de la Carta. Nacions Unides i oligopoli decisor: el Consell de Seguretat i el dret de veto. Els organismes de Nacions Unides i llur funcionament. Els organismes especialitzats.

X: LA GUERRA FREDA

- 1.- Els orígens de la guerra freda. La "doctrina Truman" i l'establiment de l'àrea d'hegemonia nordamericana. El "plà Marshall" i la remodelació política i econòmica de l'Europa occidental. Establiment i consolidació dels blocs. La construcció del sistema de interdependència a l'Europa de l'Est. El Koninform.
- 2.- Els blocs militars. El pacte de Brusel·les (1948) i el debat sobre la defensa europeu-occidental. El Tractat de l'Atlàntic Nord (1949). La resposta soviètica: de les protestes diplomàtiques fins a la signatura del Tractat de Varsòvia (1955). Les institucions polítiques i militars del Tractat de l'Atlàntic Nord. Les institucions polítiques i militars del Tractat de Varsòvia.
- 3.- Conflictes i resolució de conflictes durant la guerra freda. El cas coreà i la seva internacionalització. El paper de les Nacions Unides. Les intervencions xinesa i nordamericana. Armistici i divisió del país. La guerra d'Indoxina. La Conferència de Ginebra (1954). El cas laosià. La creació de l'Estat d'Israel (1948) i el conflicte arabo-israelità. Petroli i hegemonia: el cas de l'Iran.

II: DESCOLONITZACIO, INDEPENDENCIA, NO-ALINIAMENT

- 1.- El continent africà. Les colònies britàniques (Ghana, Tanzania, Rhodesia). Les colònies franceses (Guinea, Senegal, Algèria). El conflicte del Congo. Les colònies portugueses i la lluita armada. Els nous Estats independents, la dependència econòmica i la dependència política. La creació de la OUA.
- 2.- Neutralisme i no-aliniament. La neutralitat activa. La Conferència Afro-asiàtica de Bandung. Les polítiques tercermundistes: Egipte, Índia, Indonèsia i Xina. La Conferència de Belgrad (1961) i al naixement del moviment de països no-aliniats. L'influència iugoslava. La Conferència d'Alger (1973) i l'exigència d'un nou Ordre Econòmic Internacional.

III: LA COEXISTENCIA PACIFICA

- 1.- El Tractat xinès-hindu de 1954 i els cinc principis de la coexistència pacífica. L'herència leniniana en la formulació siveuètica del concepte. Coexistència o compatibilitat entre les grans potències? La "demarche" xinesa i les crítiques tercermundistes. La coexistència pacífica en la pràctica de les Nacions Unides. La distensió, especificitat de la política nordamericana.
- 2.- La solució dels problemes derivats de la II guerra mundial. El tractat d'Estat austriac (1955) i les peculiaritats de la neutralitat austriaca. La normalització internacional del Japó (1956). La "Ostpolitik": la qüestió de les fronteres de Polònia. El tractat germano-polonès (1970). Les relacions soviètico-alemanyes: El Tractat germano-soviètic (1972).
- 3.- Els conflictes "locals" i coexistència pacífica. El cas de Suez (1956) i la persistència del conflicte arabo-israelità.
- 4.- El conflicte de l'Europa de l'Est. Berlín, Polònia, Hongria.
- 5.- El Tractat de Varsòvia: la intervenció a Txecoslovàquia.
- 6.- El "socialisme d'estats" i el problema de la "sobirania".

5.- El risc d'enfrontament directe entre les grans potències: La crisi del Caribe (1962).

6.- La política exterior de les grans potències. Els Estats Units de Kennedy a Carter. La Unió Soviètica després de Khrščov. Bipolarisme militar vs. Multipolarisme polític?.

XIII: LA POLITICA INTERNACIONAL A L'ERA NUCLEAR

1.- Club atòmic i bipolarisme. La limitació de l'armament nuclear. Prohibició parcial d'experiències nuclears i no proliferació d'armes nuclears. El Tractat de Moscó (1963). Els acords de 1968. No nuclearització i desnuclearització zonal: El Tractat de Washington sobre l'Antàrtic.

2.- La limitació d'armaments. El control de l'armament estratègic. SALT I, II, III. El control de l'armament convencional. MBFR.

XIV: SEGURETAT I COOPERACIO A EUROPA

1.- L'espai polític europeu. L'europèisme. Institucions europees i política continental. Els processos d'integració econòmica: La Comunitat Econòmica Europea i el Consell d'Ajuda Mutua Econòmica.

2.- La Conferència de Seguretat i Cooperació a Europa. Les propostes i negociacions preliminars. La Conferència d'Helsinki. L'Acta Final d'Helsinki (1975) i les noves relacions internacionals. La Conferència de Belgrad. Les perspectives de la Conferència de Madrid. Els problemes específics de la regió mediterrània.

B) ORIENTACIO I AVALUACIO DEL CURS

La Universitat Autònoma de Barcelona es, estatutàriament, una Universitat de temps complet. L'assistència a les classes teòriques i pràctiques es, dons, obligatòria i es considera el requisit indispensable per a superar el curs. En son exceptuats els estudiants que hagin obtingut del Deganat de la Facultat la dispensa reglamentària d'escolaritat.

El sistema de qualificacions es basa en la avaluació global i continuada.

Els estudiants preparen al llarg del curs els següents treballs:

1.- 10 "dossiers" sobre retalls de premsa relatius a afers internacionals esdevinguts entre el 1er. d'octubre de 1980 i el 30 de març de 1981.

2.- Un treball de recerca universitària, amb aparell crític, sobre un tema de política internacional lliurement escollit per l'estudiant. (extensió aproximada: 50 holandeses mecanografiades a dos espais).

Aquests dos treballs seran entregats al Departament el dia 1er. d'abril de 1981.

Sense aquest requisit s'enten que l'estudiant renuncia a ésser qualificat en la convocatòria de juny.

Pel que fa a la convocatòria de setembre la data limit d'entrega dels treballs es el dia 1er. de setembre de 1981.

La prova final del curs consisteix en una entrevista amb el professor sobre els següents temes:

1.- Els "dossiers" i el treball de recerca.

2.- Un tema del programa escollit previament per l'estudiant.

3.- Resposta a les preguntes (sobre tot el programa de la assignatura) formulades pel professor.

Els "dossiers", i treball quedaran dipositats al Departament durant un període equivalent a un curs acadèmic després del qual els estudiants que ho desitgin podran retirar-los.